

Dobrý den, u telefonu Michal Hruška. Volám Vám ohledně našeho domluveného rozhovoru o sportovních přenosech v ČR a v USA, kterými se zabývám ve své bakalářské práci. Konkrétně svou práci stavím na příkladech čtyř přenosů – finále MS ve fotbale 2018 na ČT a FOX, Super Bowl 2020 na FOX a finále české ligy amerického fotbalu 2019 na ČT. Předně Vám chci moc poděkovat za Vaši ochotu mi s prací pomoci. Pokud by Vám to nevadilo, rád bych začal trochu obecněji, abych lépe pronikl do chodu celé sportovní sekce ČT. Kdo a jakým způsobem tedy rozhoduje o složení vysílacího plánu či vůbec toho, kolik jaký sport dostane ve vysílání prostoru?

Toto by mělo být vždy na rozhodnutí šéfredaktora, ale v ČT poslední léta tento post nefungoval, takže poslední slovo měl běžně ředitel programu, pan Ponikelský. Ten vybíral z toho, co bylo k mání na trhu, co doporučili vedoucí klíčových sportů. V současné době je již post šéfredaktora nainstalován v osobě pana Dusíka, ale já tím, že jsem už více než rok a půl externista, tak do současného chodu vlastně nezasahuji.

Rozumím. Dokázal byste říct, kolik sportů vlastně ČT celkem pokrývá?

To bohužel z hlavy nedokážu. Pokud budeme počítat i zpravodajství a magazíny, nejen přímé přenosy, sportovní pokrytí je nesmírně široké. V reportážích či podobných kratších útvarech záznamů se objevují i sporty jako paragliding, orientační běh či skibob. Portfolio je tedy opravdu široké.

Ptám se hlavně kvůli tomu, že ve srovnání s USA mi přijde, že američtí komentátoři bývají často zaměřeni jen na jeden sport, zatímco na ČT spousta redaktorů a komentátorů pokrývá sportovních odvětví nespočet. Vnímáte to také tak, a pokud ano, je to podle Vás spíše výhoda či nevýhoda českých komentátorů?

Něco je výhoda, něco je nevýhoda. Pamatuji si ještě dobu, kdy jsme nejen komentovali, ale například dělali ještě i zpravodajství. Člověk tak moderoval Brandy-Body-Vteřiny, zároveň zpracovával magazíny, k tomu ještě komentoval dva sporty, což už v součtu podle mě úplně v pořádku není. Zkrátka se v tu chvíli nemůžete naplno věnovat sportům jako takovým.

Není ale úplně pravda to, co jste zmínil v souvislosti s USA. Jsou tam třeba komentátoři, kteří mají na starosti americký fotbal a golf a vypomáhají i v jiných sportovních odvětvích. Máte ale pravdu, že u nás je ta situace složitější, protože redakce není nafukovací, takže nelze mít 50 komentátorů na plný úvazek, proto je potřeba sporty trochu kumulovat. Jednodušší je to v případě, že máte na starosti dva sporty, které se vám vzájemně sezónami nepřekrývají. Nedovedu si ale představit, že by jeden člověk komentoval například fotbal a hokej zároveň, což se na jiných stanicích děje. Daný člověk pak musí být vyhořelý, umluvený, vyždímaný. Pokud takhle velké sporty běží souběžně, což se u fotbalu a hokeje děje, není možné, aby je komentátor dlouhodobě dělal na vysoké úrovni.

S čím jste do ČT přicházel konkrétně Vy? Komentovat fotbal, nebo jste se chtěl věnovat více sportům, být všestranný?

Já, když jsem nastupoval, to už je spousta let, začínal jsem v roce 1992, kdy jsme opravdu všichni dělali všechno. To znamená, že jsme komentovali, moderovali, točili reportáže. Je pravda, že tehdy ještě nebyl kanál ČT Sport, byla pouze ČT 2, kde se většinou sport vysílal, takže se musel vejít i se všemi dalšími pořady z jiných oblastí. Sportu se tak logicky vysílalo daleko, daleko méně, takže ani práce nebylo tolik. Ve chvíli, kdy jsme měli největší fotbalovou nabídku, kdy jsme vysílali Ligu mistrů, reprezentaci, českou nejvyšší soutěž, tak aby do toho mohl člověk ještě třeba moderovat zpravodajství, to zkrátka nepřipadá v úvahu.

Předpokládám však, že jste měl už od svých začátků nějaký cíl, kam se chcete dostat. Byl to tedy fotbal, případně golf, kterým se věnujete nejvíce v současné době?

Tak v roce 1992 jsem o golfu nevěděl vůbec nic. Jasná priorita pro mě byla fotbal.

Když se dostanu už konkrétněji k přenosu, o kterém se budeme bavit nejvíce, tedy finále MS 2018 v Rusku, s jakým předstihem zjistíte, že vůbec budete komentovat, případně které zápasy Vám připadnou? A je v případě takto velkého turnaje dán harmonogram dopředu na celý šampionát, nebo se to řeší operativně dle nastalé situace?

V případě turnaje jako MS musí být vše dlouho dopředu rozhodnuté. Nejde jen o to, co budete komentovat, ale také musíte někde bydlet, nějak musíte cestovat, musíte mít zajištěné

akreditace, což se vše vyjednává dlouho dopředu. Někdy tři, čtyři měsíce před turnajem tak víme, co za zápasy budeme komentovat, abychom se mohli připravit nejen věcně na zápasy jako takové, ale i na ty věci s tím související, které bych nazval souhrnně produkční.

Dokážete říct, kolik lidí celkem za jednotlivým přenosem stojí? Myslím tedy i včetně kameramanů, zvukařů, střihačů, zkrátka kolik lidí se zúčastní toho procesu, jehož výsledek pak diváci vidí v televizi?

Záleží to na tom, zda přenos přebíráte, nebo vyrábíte. Pokud jde o finále MS, tak ho nevyrábíte. V pražské režii je samozřejmě režisér, jsou tam střihači, asistenti, zvukaři, to ale vše hlavně proto, aby dokázali vytvořit studiový produkt, který lemuje přenos jako takový. Ale i kdyby studio nebylo, tak samozřejmě nějakého režiséra a zvukaře mít musíte, někdo musí dát titulky apod., takže několik lidí na tom vždy participovat bude. Pokud jde o přenos spojený se studiem, což u takto velkých akcí bývá samozřejmostí, tak musíte připočítat i tři, čtyři kameramany, kteří jsou ve studiu, osvětlovače a zase dalšího zvukaře. Konečný počet vám tak vyleze třeba ke dvaceti lidem.

Jak je to tedy v případě přenosu, který sami vyrábíte?

Pak je to samozřejmě daleko vyšší počet, jelikož pro kvalitní přenos musíte počítat minimálně šest, ale spíše osm, deset kamer, dále zvukové zajištění, všechny práce, které souvisí s výrobou přenosu, ať už je to grafika, produkční záležitosti. Snadno se tak dostanete na nějakých třicet, čtyřicet lidí.

Máte vlastně z pozice komentátora slovo ohledně spolukomentátora? Vybíráte si ho sám, nebo je Vám vždy přidělen?

Já si vlastně nevybírám vůbec, protože mně je v podstatě jedno, kdo z kluků vede mě bude sedět. Předpokládám, že každý z nich vždy přijde připravený. Každý má sice malinko jiný způsob vyjadřování či způsob spolupráce, ale to si myslím, že je dobře, že není úplně příjemné ani pro diváka, kdyby fungovaly pouze stabilní dvojice. Myslím, že je dobré, aby se to trochu měnilo, protože do divákova ucha je potřeba dostávat trochu jiné vjemy, aby to pro něj nebyl takový stereotyp.

Při zmíněném finále MS 2018 jste měl vedle sebe jako spolukomentátora Ericha Brabce. Probíhá mezi Vámi nějaká příprava před přenosem ohledně toho, kdo bude o čem mluvit, kdo se na co zaměří apod.?

Takhle to není, protože naše úlohy jsou poměrně jasně dané. Komentátor je od toho, aby komentoval, expert pak od toho, aby přidával odbornou složku toho komentáře. Já konkrétně to nemám tak přísně rozdělené, jako třeba někteří kolegové, já mám radši, když je to dialog. Vždy tak kolegům říkám „když tě něco napadne, uvidíš něco, čeho já si nevšimnu, nemusí to být na vyzvání, prostě si o tom budeme povídat“. Ale samozřejmostí je, že ten člověk musí být připravený, musí znát maximum podrobností o jednotlivých týmech a hráčích. Není tam jen od toho, aby řekl „tohle byla hezká střela“. Musím ale říci, že kluci u nás to poměrně rychle pochopili a na ten zápas jdou vždy s poměrně výraznou sumou informací. U Ericha to bylo o to lepší, že poměrně dlouho v Rusku působil, takže mohl získávat i informace od insiderů, protože umí dodnes výborně Rusky a má tam spoustu známých.

Jak se Vy osobně připravujete na konkrétní přenos? Z jakých zdrojů čerpáte informace, kolik času Vám to celkově zabere, jak vypadají Vaše finální poznámky, které pak máte u sebe během utkání?

Příprava na přenos jako takový, když se bavíme o mistrovství světa a o finále, musí být z 90 % hotová dávno před turnajem. Musíte být připraven na každý tým, každého hráče, každého trenéra. Během turnaje už toho moc nestihnete, času je na to skutečně málo. Takže jen doplňujete aktuální informace, jak je to se zraněními, kdo má či nemá formu, co se v daném týmu přihodilo během šampionátu. Ta naprosto zásadní suma informací však musí být v hlavě, resp. v poznámkách dávno před začátkem MS. Jde řekněme o dva měsíce každodenní práce s celodenními směnami, třeba 8-10 hodin. Dopředu samozřejmě nevíte, jestli se do finále dostane outsider typu Senegal. Musíte být ale připraven stejně na favority jako Španělsko nebo Německo, které dobře znáte, jako třeba na Saudskou Arábii.

Rozumím. Jak tedy vypadají vaše poznámky, které máte po ruce během přenosu?

Jsou to zpravidla věci, které se píšou ve formě statistik. Logicky nemůžete mít v hlavě u každého hráče, který se účastní mistrovství světa, kolik dal gólů v sezoně, kolik měl asistencí či třeba kolik nasbíral červených karet v roce 2012. To musíte mít napsané. Kromě toho je

to ale hodně na paměti a na informacích, které získáváte z různých serverů, novin, komentářů kolegů. Sám sleduji přenosy z anglické, německé, španělské ligy či mezinárodních pohárů s originálním komentářem, takže tam si dokážu najít spoustu informací, které ještě nevím. Něco z toho zůstane v hlavě, něco si dáte do poznámek. Absolutní gró mých poznámek jsou však statistiky.

Můžete upřesnit, kolik stránek poznámek tedy během přenosu zpravidla máte u sebe?

Já to nemám vše na stránkách. Ke každému trenérovi si tvořím speciální lístek, kde jsou základní informace o každém člověku. Hráče mám stejně. Pak mám dvě nebo tři stránky nějakých obecnějších informací, hlavně tedy o týmu jako celku, jeho historii atd.

Kde bývá umístěno komentátorské stanoviště, odkud zápas sledujete a komentujete?

Na komentátorské tribuně, to ani jinak nejde kvůli zapojení monitorů a všech dalších věcí. Ideální je to samozřejmě někde v blízkosti půlící čáry, ale většinou se to mezi jednotlivými stadiony nijak extrémně neliší. Už to není tak, jak to bývalo, kdy vás posadili někam k brankové čáře. To pak nemáte bez monitorů šanci vidět, co se děje na druhé straně hřiště.

Vy tedy vždy máte po ruce monitory? Jak často je využíváte?

Monitory všem doporučuji jen na opakované záběry. Kdybych komentoval z monitoru, což se bohužel teď často děje, když se komentuje z Prahy ze studia, vidíte jen to, co vám ukáží kamery, což je jen malý úsek hřiště. Nemáte tak šanci vidět, jak celá akce vlastně proběhla. Zároveň nevíte, jestli rozhodčí zvednul praporek na čáře, nevíte, jestli na druhé straně hřiště zůstal některý z hráčů ležet. Komentování z monitoru je v tomto případě strašně nebezpečné, protože kolikrát vás má divák za blba, ale vy vidíte jen to, co je na monitoru. Monitor přímo na stadionu je tak dobré používat opravdu jen na opakované záběry, jinak ztrácíte přehled o celém hřišti.

Co děláte v poločasové přestávce, když probíhá studio?

Poslouchám studio. Člověk potřebuje vědět, co tam probíhá, aby mohl nějakým způsobem reagovat či třeba i nesouhlasit s něčím, co tam padlo. Nejde to tak, že si na 15 minut vypnete kolegy a pak znovu začnete bez toho, abyste věděl, o čem šla řeč. Oni mohou rozebírat situaci v pokutovém území, který jste označil za jasnou penaltu, ale dojdou k tomu, že to faul nebyl. To je extrémně důležité vědět.

Po zápase ještě máte nějakou práci, nebo se závěrem živého vysílání pro Vás přenos končí?

Dnes už práci nemám, většinou bývá na místě reportér, který má na starosti pozápasové rozhovory. Dříve se to někdy dělalo tak, že komentátor dělal rozhovory před zápasem, nebo šel po utkání do mixzóny. Není to šťastné, protože vy nemůžete deset minut před koncem zápasu myslet na to, kudy poběžíte jako reportér, nebo jestli se včas dostanete na nějaké místo, které je pro rozhovory určené. Navíc se musíte vejít i do nějakého časového úseku, zhruba pětiminutového, protože čekatelů na rozhovor je celá řada. Takže kdybyste komentoval a zároveň měl toto v hlavě, říkáte si o malér, že uděláte nějakou chybu. Dnes už i když reportéra nemáte, dají se rozhovory přebírat z jiných, zahraničních televizí.

Je vůbec reálné, aby se česká televize dostala k bezprostředním rozhovorům při takovém utkání, jako je finále mistrovství světa? V Rusku se v přenosu jen objevil pan Kozohorský, ale s předtočeným vstupem.

Pokud se MS nekoná na našem území, což nehrozí, nebo se ve finále neobjeví český národní tým, což také nehrozí, jste prakticky bez šance. Zájemců ze zúčastněných zemí je tolik, že se přes ně zkrátka neprotlačíte.

Hodnotíte si sám Vaše komentátorské výkony? Sledujete zpětně Vámi odkomentované zápasy?

Nyní již jen velmi minimálně. V podstatě na to ani není čas, jen co skončí mistrovství světa, za tři týdny začínají předkola evropských pohárů. Dříve jsem to dělal poměrně často, protože jsem chtěl vědět, co jsem udělal dobře nebo špatně. Dnes už při svých zkušenostech po zápase

vím, jestli to bylo dobré, nebo kde byly chyby. Někdy samozřejmě nechytíte všechno, někdy se k vám dostane něco třeba po sociálních sítích nebo mailu.

Když se ještě vrátím k finále MS, ve kterém Francie porazila Chorvatsko 4:2, máte na něj nějaké speciální vzpomínky? Něco, co Vám utkvělo v paměti, ať už co se týče fotbalu jako takového, nebo okolních událostí?

Nejvíc si pamatuji na to, jak se zachoval prezident Putin, když nenabídl deštník chorvatské prezidentce (smích). Zároveň musím říci, že ono je dobré to finále brát jako každý jiný zápas. Nechat na sebe příliš působit atmosféru, to také nedělá dobrotu. Když si ale vzpomenu na ten zápas, hrozně se mi líbil přístup Chorvatů, u kterých jsme spíše zvyklí, že když se jim nedaří, jsou schopni zápas zabalit a jsou hodně emotivní. Je potřeba přičíst i to, že rozhodčí jim ve finále hodně uškodil, ale oni to přesto unesli jako chlapi. Když použiji takový knižní výrok, tak bych řekl, že „umřeli vestoje“. Moc se mi líbilo, že nehledali výmluvu v rozhodčím ani v ničem jiném, vzali to tak, že se finále odehrálo a soupeř byl lepší. To mám rád, sport zůstane sportem.

Jak vlastně obecně přistupujete ke komentování sportu jako fotbal, ve kterém je, když to přezenu, každý divák přesvědčen, že všemu rozumí lépe než všichni ostatní? Cítíte větší odpovědnost, když každé Vaše zaváhání může být snáz odhaleno?

S tímhle nemám problém. Samozřejmě nikdo nedělá chyby rád, ale zároveň musí být člověk soudný a vědět, že nějaké udělá. Jde o živé vysílání, vy nemáte šanci to zastavit, upravit a pustit znovu. To, že tu má každý pocit, že komentátor je neschopný, to tak prostě je, s tím si nejde lámat hlavu. Pro mě je důležité, abych se svým výkonem byl alespoň trochu spokojený já. I když já nejsem spokojený nikdy (smích). Ale musím to dělat podle sebe, já nemůžu vyhovět každému, kdybyste se snažil někomu zalíbit, to by byla cesta do hrobu.

Máte nějaké komentátorské vzory, ať už v ČR nebo v zahraničí, kterými jste se inspiroval?

Vůbec ne, já to měl spíš opačně. Mně se nelíbilo, jak se komentovalo. Vyrůstal jsem na západě Čech, takže jsem často sledovat německou televizi. Tam jsem viděl, že se ta práce dá dělat

i jinak, než jak to bylo na československé televizi. Pro mě je vždy primární to, aby člověk byl sám sebou, aby se nesnažil někoho kopírovat. Originál je vždy cennější než jakákoliv kopie.

Vnímáte nějaké rozdíly mezi komentátory nebo obecně komentováním v ČR a v USA?

To rozhodně. V USA je komentování hodně entertainment (zábava – pozn. autora) a mám pocit, že američtí komentátoři často mají za to, že je sledují i lidé, kteří o sportu nic nevědí, nebo nepatří k nejchytřejším. Velmi často opakují naprosto zásadní věci v tom komentáři, kdybychom my každé tři minuty začali vysvětlovat, co je to ofsajd či že míč je kulatý, tak nás za chvíli začnou kmenovat. Zároveň mají výhodu v tom, že komentátor stojí na špičce ledovce, pracuje na něj několik lidí. To u nás není, komentátor si musí dělat spoustu věcí sám. Hlavní rozdíl ale vidím v tom, že Američané dělají show. Hodně se při přenosu křičí, komentátor se na sebe snaží upozornit, že on je tam ten hlavní. To si myslím, že je do českého prostředí nepřenositelné, to nefunguje. My, kdybychom začali po každé akci vykřikovat „wow, super“, tak si o nás lidé myslí, že jsme se zbláznili. Je to zkrátka jiná kultura.

Považujete tedy za nefér názory veřejnosti, že jsou čeští komentátoři moc chladní, odměření, bez emocí? Že je to opravdu dáno spíše publikem?

Já si myslím, že bez emocí rozhodně nejsou, podívejte se třeba na Roberta Zárubu.

Já samozřejmě netvrdím, že to tak je, ale občas zahlédnu na sociálních sítích podobnou kritiku.

To je přesně o tom, o čem jsem mluvil. Někdo bude mít názor takový, někdo zase bude tvrdit, že jsme aktivní až moc. Platí, že to musíte dělat podle sebe. Až když vám někdo bude psát většinový názor, že děláte spoustu chyb, asi na tom něco bude. Do té doby to moc nemá cenu řešit. Každý komentátor by si měl umět dovolit projevit emoce při významných chvílích, jako když biatlonista pojedou o medaili apod. Musí se ale umět rychle vrátit zpět ke klidnému komentování, jakmile s ním začnou cloumat emoce, to také není dobře.

Dokázal byste v krátkosti popsat sám sebe jako komentátora, svůj styl?

To bych dělal opravdu nerad (smích). Ale kdybych se měl sám nějak charakterizovat, myslím si, že dobře znám hru. Fotbal hraji takřka od malička, což u některých kolegů chybí. Myslím, že se dá do dvou minut poznat, jestli komentátor někdy kopl do míče či nikoliv. Asi jsem poměrně slušně vybavený, co se týče rychlosti reakce. Slušná slovní zásoba, ale na druhou stranu se dá spousta věci vylepšit. Člověk by mohl být v hodně věcech přesnější, ať už v identifikaci, nebo v jiných složkách komentáře. Sám sebe ale hodnotím spíše přísně, je lepší hledat to, co se nepodaří, abyste se mohl zlepšovat.

Když se přesunu od fotbalu, máte nějaký vztah k americkému fotbalu jako sportu?

Absolutní, jsem velký fanoušek. Troufnu si i říci, že jsem první Čech, který komentoval Super Bowl. ČT v 90. letech vysílala dva Super Bowly, ten první jsem komentoval s Robertem Zárubou, druhý sám. Dá se tak říct, že jsem jakýmsi průkopníkem toho sportu u nás.

Sledujete i v současné době zápasy amerického fotbalu?

Sleduji v podstatě všechny zápasy, které se sledovat dají.

To znamená, že sledujete přenosy na Sport TV s českým komentářem? Nebo si raději naladíte originální komentář?

Sport TV sleduji často. Všichni komentátoři jsou bývalí nebo současní hráči, což je vidět. Hru dokonale znají, u velké části z nich je i velmi slušná jazyková vybavenost. Na to, že většina z nich má klasické zaměstnání a komentují vlastně po nocích pro zábavu, je to na opravdu dobré úrovni.

Preferujete je tedy i před originálním komentářem z USA?

Já to střídám, i právě kvůli tomu srovnání. Nemůžu ale říci, že by čeští komentátoři nějak výrazněji zaostávali. Je jasné, že Američané vždy budou mít o něco více informací, vždyť oni jsou v podstatě insideři. A když máte jako spolukomentátora Tonyho Roma, bývalého elitního quarterbacka, tak ten vidí už dávno před rozehrávkou podle rozestavení hráčů, co se na hřišti stane. To čeští kluci zkrátka nemohou. Oni mohou odhadovat, zatímco Tony Romo to ví.

Střídáte to podobně i u fotbalu, nebo tam máte vyhraněnější preferenci, co se jazyka komentáře týče?

U fotbalu většinou sleduji zahraniční vysílání. Speciálně Sky Sports, kterou jsem si zařídil, považuji za nejlepší stanici na světě. Je to příjemné, protože těch informací vždy získáte výrazně více. Takže je to pro mě i způsob sběru informací.

Předpokládám, že máte mezi hráči, funkcionáři apod. nějaké známé. Jak vnímáte komentování jejich výkonů, projevuje se to nějak?

To nejde, to je cesta do hrobu. Já mám tu výhodu, že jsem se vždy držel dále od funkcionářů i aktivních hráčů, nechodil jsem na žádné akce, do hospody. Vy si musíte udržet jako komentátor odstup, nelze, abyste komentoval někoho, s kým jste se třeba tři dny zpátky opil. Objektivita je ten nejvyšší princip, který novinář musí dodržovat. Nyní mám mezi kamarády spoustu bývalých hráčů, i reprezentantů, s kterými hraji za REAL Top Praha. Kolikrát je to vtípné, když se bavíme o tom, jak Honza Rezek nafilmoval penaltu ve Skotsku a já mu to v přenosu „natřel“. Po těch letech se na to ti hráči už ale většinou dívají jinak.

Máte nebo měl jste někdy nějaké instrukce z vedení, o čem se v přenosu nesmíte vyjadřovat, na co si musíte dát pozor?

To jsem nikdy nezažil. Kdyby ano, musím říct, že u mě by to výrazně narazilo. Takový tlak mít při práci nemůžete, vy musíte moci být sám sebou. Ale jak říkám, naštěstí se mi nic podobného nepříhodilo.

Příloha č. 2: Rozhovor s Pavlem Čapkem (9.4.2020)

Dobrý den, děkuji za ochotu pomoci mi s mojí prací. Jak jsem vám psal v mailu, píšu bakalářku na téma Rozbor práce moderátorů, komentátorů, reportérů a expertů při sportovních přenosech v ČR a USA. Konkrétně práci postavím na příkladech čtyř přenosů – finále MS ve fotbale 2018 na ČT a FOX, Super Bowl na FOX a finále české ligy amerického fotbalu na ČT. Vy konkrétně jste ve studiu moderoval finále fotbalového MS 2018, proto mě velmi zajímají vaše postřehy.

Nejprve bych rád trochu vnikl do chodu celé sportovní sekce ČT, abych měl lepší představu o tom, co všechno vlastně stojí u zrodu toho finálního produktu, který pak vidíme v TV. Takže by mě v krátkosti zajímalo – kdo a jakým způsobem rozhoduje o složení vysílacího plánu nebo o rozložení, kolik prostoru dostane jednotlivý sport?

Garanti sportů posílají vedoucímu našeho programového oddělení v ČT Sport vždy s předstihem plán důležitých akcí na další rok. Existují stávající smlouvy s jednotlivými sporty v Česku na dlouhodobé soutěže či jednorázové akce i na mezinárodní úrovni, které musíme naplňovat. Výkonný ředitel ČT Sport navrhuje a pak obhajuje u vedení ČT výrobní úkol na kalendářní rok a pak se to celé skládá do vysílacího schématu. Samozřejmě přibývají další jednorázové akce, různé magazíny apod. Navrhnout může kdokoliv cokoliv, ale konečné slovo má vedení Redakce sportu, potažmo Výkonný ředitel. Také bychom rádi vysílali různé další věci, ale jsou pro nás nedostupné z hlediska finanční náročnosti televizních práv, nebo že je na území ČR vlastní někdo jiný-viz fotbalová Liga mistrů či Wimbledon. Cílem je mít co nejvyšší záběr z hlediska divácké atraktivity, ale zároveň plnit veřejnoprávní funkci ČT-viz Olympiády dětí a mládeže, Sokol, Paralympiády atd.

Můžete specifikovat, kolik sportů vlastně na ČT celkově pokrýváte a v kolika lidech?

Nemám úplně dokonalý přehled, kolik sportů nějakým způsobem pokrýváme, ale spíš bych to otočil. Je jen málo těch, kterým se vůbec nevěnujeme, byť nárazově, a to jsou buď sporty vyloženě okrajové, nebo nové, které k nám z nejrůznějších důvodů neprošly do vysílání typu MMA. Víím ale, že se věnujeme třeba i pokeru nebo šipkám a hasičskému sportu. Přestože nemám přehled o všech sportovních televizních kanálech na světě, tak si myslím, že máme nejpestřejší portfolio ze všech, a navíc jsme opakovaně získali v rámci EBU (sdružení

evropských veřejnoprávních televizí) ocenění pro nejlepší sportovní kanál v Evropě. Redakce má v Praze něco málo přes 20 kmenových zaměstnanců – redaktorů a zhruba dvojnásobný počet externích redaktorů, z nichž se asi polovina podílí výrazně na vysílání. Existují i Redakce sportu v Brně a Ostravě se zhruba 15 redaktory. V Praze máme samozřejmě vedení redakce, mezinárodní a programové oddělení a také Výrobu ČT Sport – zaměstnanci výroby jsou pouze produkční, všechny ostatní profese typu režisérů, kameramanů či zvukařů jsou externisté na volné noze.

Spousta z vás komentátorů, reportérů apod. pokrývá několik dost různorodých sportů. Je to tak, že jsou vám některé sporty přiděleny a vy se je tak musíte třeba i učit od základů, nebo na začátku řeknete, které sporty jsou vám blízké, a když je pak v tom sportu volné místo, může se na vás dostat?

Je to směs toho, co popisujete. Samozřejmě má každý zájem věnovat se redaktorsky sportu, který je mu blízký, ale pokud je obsazený, tak se věnuje tomu, čemu je třeba. Je ale nutné rozlišit v tomto případě práci komentátorů, reportérů a moderátorů. Nejvíce práce je v rámci Redakce sportu té reportérské (reportáže, příspěvky do zpravodajství a rozhovory) a tam je ten přesah mezi sporty u mnohých poměrně velký. Kupříkladu směnař zpravodajství musí být schopen udělat příspěvek do BBV či podobných relací z jakéhokoliv sportu, pokud přijde do výměnné sítě ze zahraničí.

Vy sám máte ten záběr sportů poměrně široký, u kolika různých odvětví jste se už v rámci svého působení v ČT ocitl? A s čím jste do ČT přicházel, které sporty vás nejvíce bavily, které jste chtěl komentovat?

Já jsem během 36 let práce v ČT komentoval mnohem více sportů než v současné době, ale po celou dobu se věnuji pouze fotbalu a veslování. První jsem si přál dělat a měl to štěstí, že jsem se k němu hned dostal, protože HRTM ČST potřebovala rozšířit tehdy malou skupinu fotbalových redaktorů a komentátorů. Veslování mi bylo přiděleno, stejně jako vodní slalom, pak box a biatlon, které jsem komentoval několik let. V té době se ale podobné sporty vysílaly jednou dvakrát do roka a pak pouze na Olympijských hrách. Někdy v 90. letech jsem se přihlásil o komentování tenisu (hraji ho dodnes rekreačně a v mládí závodně), ze kterého dodnes občas dělám studia. V roce 2000 mi bylo nabídnuto komentování klasického lyžování, kterému se od

té doby věnuji. Dlouhá léta byl vysílaný pořad Sportovní ozvěny, kde jsme podle potřeby komentovali sestřihy z nejrůznějších sportů, a to samé na Olympijských hrách takzvané „summary dne“, od kterého se upustilo ve vysílání ČT až někdy kolem Vancouveru 2010.

Jaký máte vztah k fotbalu? Kdy jste ho začal sledovat a kdy jste se k němu dostal pracovně?

Fotbal je mojí vášní od doby, kdy jsem začal vnímat svět. Hrával jsem ho na okresní úrovni v mládežnických kategoriích a skoro každý den na plácku nebo na ulici a hltał každý přímý přenos v televizi od malička. O tom, jak jsem se k němu dostal v HRTM už jsem psal. Miloval jsem v té době stejně i lední hokej, ale ten byl obsazený kolegy s perspektivou, takže jsem dostal šanci realizovat se ve fotbale, za což jsem nesmírně rád.

S jakým předstihem před přenosem zjistíte, že ho budete komentovat či moderovat studio? A v případě takto velké a dlouhodobé akce, jako je fotbalové MS, je dán rovnou v počátku plán na celý turnaj?

U fotbalových zápasů to vím tak měsíc až dva dopředu, pokud to není nějaká akce adhoc na poslední chvíli. Navíc jsem několik let coby nejstarší vedoucím fotbalové sekce, takže redaktory včetně sebe nasazuji sám, někdy po konzultaci s kolegy. Také se podílím na výběru utkání z Fortuna ligy či EL. Před velkou akcí samozřejmě děláme plán několik měsíců dopředu

Kolik lidí celkem za přenosem stojí, včetně kameramanů, reportérů, zvukařů apod.? A jsou všichni hned od počátku na přenos přiděleni, nebo jste třeba vy vybrán jako vedoucí toho přenosu a vyberete si, koho k sobě chcete? Během finále MS byli s vámi ve studiu Pavel Karoch, Tomáš Rosický a Zdeněk Nehoda. Proč a na základě čeho byli vybráni zrovna tito experti?

Na samotný přenos je nasazený produkční a režisér a ti si k sobě vybírají další potřebné profese – kameramany, zvukaře, asistenty režie, osvětlovače, existuje stálá osádka přenosového vozu (technici). Podle typu přenosu a počtu přenosových vozů, to je od 30 až ke stu lidí (nejvíc třeba SP v biatlonu). Na fotbal redaktory i experty nasazuji já, někdy po konzultaci s kolegy. U velkých akcí typu MS ve fotbale je to s hosty ve studiu složitější. Máme ambici mít vedle

tradičního experta i speciální hosty, a protože pro ně nemáme zajímavé honoráře jako ve vyspělých televizích po světě (BBC, SKY apod.), tak se přizpůsobujeme jejich možnostem a chuti. Na klíčové zápasy máme logicky zájem o fotbalové osoby a Tomáš Rosický ani Zdeněk Nehoda v podstatě nemohli na jiný důležitý zápas, tak to vyšlo na ně. Experty nasazujeme více méně rovnoměrně podle toho, jak dlouho a věrně pro nás pracují, podle kvality, která je subjektivní a eventuálně podle vztahu k týmům a také toho, jestli byli vysláni komentovat do dějiště šampionátu či nikoliv. Luděk Zelenka v Rusku komentoval, Martin Hyský nám chvíli před šampionátem oznámil, že jde trénovat juniorku Slavie a museli jsme rušit i jeho letenky, Erich Brabec byl také v dějišti. Takže v rámci jakési spravedlnosti padla volba na Pavla Karocha, který v Rusku nebyl.

Je jasné, že rozpočet na MS ve fotbalu je výrazně vyšší než u jiných sportů. Jde z pohledu ČT o nejnákladnější akci? Jak si stojí v porovnání třeba s hokejovým MS či OH? Chápu, že asi nemůžete mluvit o konkrétních číslech (pokud ano, budu samozřejmě rád), ale šlo by to vyjádřit nějak poměrově?

Jedna věc jsou ceny za televizní práva, které ani neznám, ale určitě činí hlavní část nákladů za projekt MS fotbal. Pak jsou náklady za komentátorská stanoviště, které neustále stoupají, i proto se nekomentují všechny zápasy z místa, jak tomu bývalo dříve, náklady na cestování komentátorů a štábů a náklady na provoz studia v Praze. Na rozdíl od hokeje máme smůlu v tom, že nemůžeme mít kontinuální studio na místě, protože se hraje na 10 stadionech většinou hodně vzdálených od sebe, kdežto hokej na dvou. Pak si může hokejová sekce ČT dovolit poslat na místo český přenosový vůz s osádkou, který zajišťuje vysílání studia z místa. Jak si stojí nákladově ve vzájemném porovnání MS fotbal, hokej a OH konkrétně nevím, ale jsou to vždy 3 klíčové akce většinou sudého roku.

MS ve fotbale (tím spíše pak jeho finále) určitě patří i k nejsledovanějším přenosům. Můžete prosím sdělit tato čísla? Případně i porovnání s dalšími nejsledovanějšími akcemi by mi velice pomohlo.

Nejsledovanějšími přenosy v ČT ze sportu jsou na prvním místě MS v hokeji, na druhém vybrané disciplíny z OH (jejich málo, třeba 100 metrů či finále s českou medailí), až pak MS biatlon a třeba finále MS ve fotbale. Je to dáno tím, že fotbal většinou nesledují ženy, kdežto

výše zmíněné sporty ano. Milion diváků spolehlivě přesáhne pouze MS v ledním hokeje u české reprezentace. Pokud nehraje na MS či ME ve fotbale český tým, tak sledovanost nemá šanci přesáhnout milion. Už si ani nepamatuji, kdy měl naposledy v ČT nějaký fotbalový přenos milion a víc diváků, obávám se, že to mohlo být na ME 2004...

Ve studiu máte po boku experta, zpravidla i dva nebo tři – probíhá před přenosem nějaká společná příprava? Domlouváte se, kdo se na co zaměří, kdo co zmíní, na co se koho budete ptát? Jaký počet lidí ve studiu vy osobně preferujete?

Tři hosty včetně experta míváme jen během MS či ME. Tradičním expertům dáváme vědět většinou den dopředu, co budeme řešit, hosté se dozvídají až cca 30 minut před studiem. Já se řídím důležitostí zápasu a je mi vcelku jedno, jestli mám vedle sebe 1, 2 nebo tři partnery. Čím jich je víc, tím je to složitější na koordinaci, protože v českém prostředí navíc nejsou hosté zvyklí a moc neumí mezi sebou rozehrávat dialog a vzájemně na sebe reagovat bez moderátora, což by často bylo cenné a přirozené.

Jak vypadá vaše osobní příprava na zápas jako finále MS? Z jakých zdrojů čerpáte, kolik hodin práce vám příprava zabere, jaká je podoba finálních poznámek, které u sebe ve studiu máte?

Tak příprava probíhá vlastně kontinuálně celý profesní život. Čerpám z veřejně dostupných zdrojů, s nástupem internetu se vše na jedné straně výrazně zjednodušilo – je toho mnoho, na druhé straně zkomplikovalo při výběru těch nevhodnějších informací. Během MS si většinou den dopředu připravím bodový scénář studia, zadám kolegům směnařům výrobu příspěvků (někdy chodí s nápady i oni) a v den zápasu si promýšlím a většinou i připravuji okruhy či otázky, na které se budu ptát konkrétních hostů ve studiu. Kolik to dohromady zabere času jsem nikdy neměřil. Do studia si беру bodový scénář a okruhy či otázky, ale ve studiu se na ně už někdy ani nedívám, mívám to většinou v hlavě, jen občas mrknu, abych si něco připomněl během příspěvku, který v tu dobu běží ve vysílání.

Máte jasně stanovené body, které během studia musíte stihnout probrat? A má každé téma jasně daný časový limit, nebo se řídíte instinktivně podle toho, jak probíhá diskuse?

V podstatě jsem na to už odpověděl. Témata jsou dopředu daná a mám i představu, jak dlouho se jim chci věnovat. Samozřejmě se to v živém vysílání někdy dodržuje složitěji, zvláště, když se hosté u něčeho rozmáchnou a je to zajímavé, takže je člověk nechce utnout a pokud se nečekaně objeví nové téma v rámci reakce hostů, tak na něj improvizovaně samozřejmě reagujeme. Někdy to odnesou některá dopředu připravená témata či příspěvky, ale mně se to na rozdíl od některých kolegů stává málokdy (úsměv).

Sledujete zápas stejným způsobem, jako všichni lidé doma u televizi? Nebo máte ve studiu více obrazovek, více různých dostupných záběrů kamer?

Ve studiu máme několik monitorů i na stěně, ale na všech je stejný přenos, který vidí všichni doma.

Podle čeho volíte témata pro poločasovou přestávku či závěr přenosu po utkání?

Podle zajímavých akcí, které se během zápasu urodí, nebo podle chování hráčů, na které se chceme cíleně zaměřit, které jsme třeba řešili už před zápasem. Experty vyzýváme, ať si sami vybírají témata do elektronické tužky, někdy jim je navrhujeme sami.

A co děláte po skončení přenosu? Končí závěrem živého vysílání vaše práce? Pokud ne, co všechno ještě děláte?

Po studiu práce končí, poděkujeme si, maximálně ještě prohodíme pár slov o utkání a rozejdeme se. Já nedokážu, když je to večerní přenos, hned usnout, takže si některé momenty občas „přehrávám“ v mysli (úsměv).

Pamatujete si na přenos z finále MS ve fotbalu v roce 2018, v němž Francie porazila Chorvatsko? Máte na toto utkání nějaké speciální vzpomínky, něco, co vám utkvělo v paměti?

Bylo to nejgólovější a nejatraktivnější finále, na kterém jsem se kdy nějak podílel. Za celý život jsem viděl snad jen jedno, které se mi líbilo více – v roce 1970, kdy porazila Brazílie Itálii 4:1 a hrál můj dětský idol Pelé. Poprvé v historii ve finále úřadovalo video a Chorvaté hráli

sympaticky, ale nebyli produktivní. Také se vybavuji, že jsme si s Tomášem Rosickým povídali mimo studia o lecčems včetně fotbalové Sparty (úsměv).

Jak přistupujete k přenosům sportu jako fotbal, který patří mezi nejpoblárnější a každý se rád staví do pozice experta, který všemu rozumí? Vnímáte větší tlak než u menších sportů, kde třeba divák nějakou nepřesnost může snáze přehlédnout?

Samozřejmě, že fotbal v Česku řeší téměř každý chlap a řekl bych, že jeho fanoušci jsou nejkritičtější a nejméně tolerantní ze všech sportů. Já už dlouho v podstatě nečtu ohlasy na sociálních sítích, abych si zachoval čistou mysl. U menších sportů se občas dočkáte i uznalých ohlasů třeba mailem, u fotbalu něco podobného v podstatě neexistuje, nebo velmi výjimečně.

Sledujete své kolegy – moderátory ve studiu? Od koho čerpáte inspiraci? Nebo se spoléháte jen sám na sebe?

Sleduji své kolegy, ale v poslední době většinou jen v ČT a kdykoliv jsem v zahraničí, i když tomu třeba nerozumím, tak se dívám, jak mají pojaté studio od výtvarné stránky až po práci s hosty, příspěvky a rozbory. My máme samozřejmě v ČT představy, jak by se to dalo dělat lépe, ale narážíme na finanční limity a možnost pozvat si hosty, které bychom měli.

Dříve jste byl spíše komentátorem, v posledních letech už při fotbalových přenosech býváte spíše ve studiu, co za tímto vaším přesunem stálo? A která role vás baví více? Pokud byste mohl zkusit obě role porovnat a přidat nějaká pro a proti, moc bych to ocenil.

V roce 2014 během MS ve fotbale se přelila kritika části diváků vůči mé osobě ze sociálních sítí i do bulvárních médií a já jsem se rozhodl sám, že v takovém prostředí nechci dál komentovat fotbal. Přestože jsem ty články, natož sociální sítě, v podstatě nečetl, ono se to k vám vždy nějak dostane a ovlivňuje to nějak i vaše blízké. Mě bavilo dřív asi o něco víc komentování, ale protože svou profesi miluji, tak mám teď rád stejně i moderování. Obě disciplíny mají svá pro a proti, v něčem je náročnější komentování – musíte být ve střehu s malou přestávkou v podstatě dvě hodiny a divák hlídá každé vaše slovo i emoci. Ve studiu zase musíte umět vést smysluplný dialog a reagovat na své hosty. A pokud děláte těch studií více za den, tak je to náročnější než jeden přenos.

Vnímáte mezi komentováním (případně moderováním studia) v ČR a v USA nějaké zásadní rozdíly? Jaké?

Já jsem snad naposledy viděl fotbalové studio v USA na MS 1994, takže nemohu sloužit relevantním názorem.

Čeští komentátoři jsou veřejností poměrně často kritizováni za to, že jsou během přenosů příliš „chladní“, odměření. Vnímáte tyto názory? Jaký k tomu máte postoj? Dokázal byste ve zkratce popsat svůj styl?

Tuhle kritiku moc nevnímám a je to věc osobního vkusu, druhu sportu a naturelu komentátora a samozřejmě i národa. Američané jsou sice emotivní při komentování, ale mně to přijde až přehnaně nepřirozené. U nás se tomu blíží v hokeji kolega Záruba, který obdivuje kanadský způsob komentování hokeje a více méně ho kopíruje. Jihoameričané komentují velmi emotivně, ale k nim a jejich naturelu mi to sedí více než u Američanů. V Evropě jsou mezi jednotlivými národy v pojetí komentování fotbalu určité rozdíly. Podle mě má být emoce alespoň ve fotbale jen tam, kde se děje něco vzrušujícího a nečekaného či zajímavého, ale ne u každé akce. Já jsem v civilu dost emotivní člověk a v komentování tomu dávám průchod, když to za to stojí, viz zlatý běh Kateřiny Neumannové na OH 2006. S emocemi se má podle mě také pracovat v celém rejstříku od nuly až po stovku, a ne jet celý zápas na 80 a jen přidávat ke stovce.

Máte ještě vůbec čas na to sledovat sporty v roli fanouška? Které vás baví sledovat?

Samozřejmě sleduji sport v televizi, ale čím jsem starší, tím více si vybírám. Dřív jsem koukal na kdeco, ale nabídka byla mnohem menší. Pořád mě baví leccos, ale nejvíc kromě fotbalu hokej, tenis, biatlon, lyžování, volejbal včetně beache, basket (jen reprezentace), atletika či Tour de France...

Příloha č. 3: Rozhovor s Davidem Kozohorským (16.4.2020)

Dobrý den, děkuji za ochotu pomoci mi s mojí prací. Jak jsem vám psal v mailu, píšu bakalářku na téma Rozbor práce moderátorů, komentátorů, reportérů a expertů při sportovních přenosech v ČR a USA. Konkrétně práci postavím na příkladech čtyř přenosů – finále MS ve fotbale 2018 na ČT a FOX, Super Bowl na FOX a finále české ligy amerického fotbalu na ČT. Vy konkrétně jste byl reportérem při finále fotbalového MS 2018, ale máte zkušenosti i s komentováním a moderováním studia, proto mě velmi zajímají vaše postřehy.

Nejprve bych rád trochu vnikl do chodu celé sportovní sekce ČT, abych měl lepší představu o tom, co všechno vlastně stojí u zrodu toho finálního produktu, který pak vidíme v TV. Takže by mě v krátkosti zajímalo - kdo a jakým způsobem rozhoduje o složení vysílacího plánu nebo o rozložení, kolik prostoru dostane jednotlivý sport?

Za každý sport odpovídá daný redaktor (garant sportu). Je vlastně spojkou mezi televizí a lidmi z dané disciplíny. Informace k vedení redakce mohou jít ale samozřejmě i přímo (předseda unie – výkonný ředitel ČT Sport). Redaktor i komentuje, či pořizuje záznamy z daného sportu. O tom, co se bude vysílat, rozhoduje vedení redakce.

Dokážete specifikovat, kolik sportů vlastně na ČT celkově pokrýváte a v kolika lidech?

Největší prostor věnujeme fotbalu a hokeji. Pravidelné přenosy mají volejbal, basket, házená, florbal...menší sporty vysíláme nárazově. Finále, nebo když jsou na našem území mezinárodní soutěže.

Spousta z vás komentátorů, reportérů apod. pokrývá několik dost různorodých sportů. Je to tak, že jsou vám některé sporty přiděleny a vy se je tak musíte třeba i učit od základů, nebo na začátku řeknete, které sporty jsou vám blízké, a když je pak v tom sportu volné místo, může se na vás dostat?

I to je cesta. U většiny z nás to ale vyplynulo historicky. Cesta bývá postupná. Člověk zpravidla začíná jako reportér (točí příspěvky do studií a přenosů), postupem času se začne zapojovat do přímých přenosů (dělá interview) a pak se dál uvidí. Jestli se posune ke komentování nebo ne.

U nárazových sportů se buď někdo přihlásí sám, nebo redakce rozhodne a pak už se z daného redaktora vlastně stane garant.

Vy sám se nejčastěji pohybujete u přenosů z fotbalu, ale u kolika různých odvětví jste se už v rámci svého působení v ČT ocitl? A s čím jste do ČT přicházel, které sporty vás nejvíce bavily, které jste chtěl komentovat/moderovat?

Každý komentátor si drží tak 2 až 3 sporty. Já mám fotbal, tenis, klasické lyžování a ragby. Začínal jsem ještě v době, kdy neexistoval program ČT Sport, tudíž byl objem vysílání daleko menší. Hrál jsem fotbal, proto jsem se tlačil tam. Absolvoval jsem ale klasické kolečko. Dlouho jsem točil do zpravodajství jako externista a tam objíždíte všechny sporty. Po zavedení sportovního kanálu došlo ke skokovému navýšení práce. Stal jsem se internistou. To už jsem ale stále více dělal i tenis, hlavně moderování studií, a brzy na to přišlo i lyžování. Komentovat jsem vlastně začal až posléze. U ragby to bylo jinak, byl jsem ten, kdo ho do vysílání protlačil, takže tam má pozice vyplynula přirozeně.

Jaký máte vztah k fotbalu? Kdy jste ho začal sledovat a kdy jste se k němu dostal pracovně?

Fotbal jsem hrál závodně. Ale dále, než do divize, jsem to nedotáhl (úsměv). To je číslo jedna, bez debat. Na stadiony jsem začal chodit ještě ve školce. Hlavně na Spartu, která byla kousek.

S jakým předstihem před přenosem se dozvíte plán, kdo bude komentátorem, kdo moderátorem ve studiu, kdo reportérem na místě? A v případě takto velké a dlouhodobé akce, jako je fotbalové MS, je dán rovnou v počátku plán na celý turnaj?

Nasazení se tvoří tak tři týdny dopředu. Máme okruh komentátorů, moderátorů a reportérů a ti vědí, že na ně nějak přijde řada. Interval kopíruje nasazování zápasů Fortuna ligy, kde máme až čtvrtou volbu. Oproti hokeji musíme dost často improvizovat, protože kalendář je klouzavý, ad hoc do něj zasahují evropské poháry, kdy nevíte, jestli náš klub hrát bude nebo ne. Dáváme Evropskou ligu, MOL Cup, reprezentaci, U21, ženy... MS a EURO se chystá několik měsíců, akreditační systém nutí jmenovat lidi, kteří budou na místě třeba půl roku předem. Kdo bude dělat studia, komentovat atd. je jednoduché, práce je tolik, že se zapojí všichni.

Kolik lidí celkem za jednotlivým přenosem stojí, včetně kameramanů, reportérů, zvukařů apod.? A jsou všichni hned od počátku na přenos přiděleni, nebo jste třeba vy vybrán jako vedoucí toho přenosu a vyberete si, koho k sobě chcete?

Za redaktory je to viz. předchozí otázka. Tzv. výrobní složka (produkce, kamera, režie, atd.) jede po své ose, o tom my nerozhodujeme. Počítám, že na klasickém ligovém zápase je tak 30 – 40 lidí. Hlavním dramaturgem je moderátor studia, ten vymýšlí, co se bude točit do předprogramu a do pauzy. A spolu s režisérem pak diriguje i pozápasové rozhovory. Co se týká expertů ve studiu. Máme několik stálých, kteří se točí a k nim si každý moderátor sám najde ještě jednoho speciálního.

Je jasné, že rozpočet na MS ve fotbalu je výrazně vyšší než u jiných sportů. Jde z pohledu ČT o nejnákladnější akci? Jak si stojí v porovnání třeba s hokejovým MS či OH? Chápu, že asi nemůžete mluvit o konkrétních číslech (pokud ano, budu samozřejmě rád), ale šlo by to vyjádřit nějak poměrově?

Ano, náklady na ME a MS jsou řádově jinde než u ostatních sportů. Počínaje vysílacími právy a konče doplňkovými službami. Například komentátorská pozice na stadionu stojí jednotky tisíc Eur. V podstatě každá položka je navíc zpoplatněná. Obrovské jsou i náklady na cestování, ubytování, protože tyto turnaje se odehrávají v několika městech i daleko od sebe. Logicky tak nejsme schopni poskytnout takový servis, jako největší západní televize, které mají rozpočty nesrovnatelně větší. Kolegové z hokeje si také mohou dovolit lepší servis, protože to prostě tolik nestojí, a navíc se MS odehrává ve dvou a pak v jedné hale, kde máte zázemí celý turnaj. V podobné relaci jako fotbal se pohybujeme i v případě Olympijských her.

MS ve fotbale (tím spíše pak jeho finále) určitě patří i k nejsledovanějším přenosům. Můžete prosím sdělit tato čísla? Případně i porovnání s dalšími nejsledovanějšími akcemi by mi velice pomohlo.

Finále MS se pohybuje kolem milionu diváků. Během takových turnajů sledovanost ovlivňuje účast našeho týmu. Třeba hokej má dlouhodobě nižší sledovanost, ale mistrovství světa boří rekordy. Na náš tým se dívá i milion a půl diváků, a vůbec tento turnaj mají u nás lidé rádi a hlavně se dívají i ženy, daleko více než na fotbal, což je také podstatné. Z dlouhodobých soutěží je fotbal nejsledovanější (u nás sledovalo zápasy Slavie, Sparty a Plzně 400 – 500 tisíc

diváků). Velkým konkurentem se ale stal biatlon, to je teď fenomén. Každý závod sleduje kolem 500 tisíc a MS ještě více. Dále jsou velmi sledované nárazové akce jako Fed Cup, Velká pardubická atd.

Diváci vás asi nejlépe znají v roli moderátora ve studiu, ale pokud se nepletu, máte za sebou i zkušenosti s komentováním a jak vidno na příkladu finále MS, tak někdy jste i reportérem. Která role vás baví nejvíce? Pokud byste mohl zkusit všechny tyto role porovnat a přidat nějaká pro a proti, moc bych to ocenil.

Jak už jsem psal, začínal jsem v době, kdy bylo fotbalu méně a v ČT byla silná sestava Bosák, Svěcený, Vrba, Čapek, proto jsem se profiloval jako reportér a posléze jako moderátor. Chci říct, že obecně je práce sportovního novináře splněním mých snů, a to, že jsem se mohl jako mladý podílet na fotbalovém programu, byl absolutní vrchol. Třeba v místě Olympijských her jsem nikdy nepracoval a nevdá mi to, daleko víc pro mě je, když jsem přímo v dějišti MS nebo EURA. Komentovat jsem začal až později, ale protože se v redakci rozhodlo o rozdělení rolí, zůstal jsem hlavně u studií a reportérství. Baví mě vytvářet scénář, zvat si hosty. Dostal jsem se do blízkosti světovým hvězdám. Co se týká reportérství, jejich natáčení je základ, každý by si tím měl projít. Během doby 2000 – 2008 jsem si vytvořil vztah s hráči a trenéry, z nichž těžím dodnes. Je potřeba, aby věděli, kdo jste a že jste seriózní. Samozřejmě přicházejí další generace hráčů, ten koloběh nikdy nekončí, ale pohybovat se v té komunitě je důležité. S moderátorskou rolí se ta reportérská prolíná. V hodnotících rozhovorech na ploše je ale daleko méně prostoru. Nelze se ptát všech a na všechno. Jde spíš o emoce. Ve studiu je naopak na analýzu více času. Komentování se liší stylem přípravy. U moderátora je aktuálnější, tvoří totiž celý pořad, dává dohromady scénář, hosty, komunikuje s výrobní složkou. Má toho na starosti víc. Komentátor se musí připravovat kromě novinek dlouhodobě. Co si lidé u TV třeba ani neuvědomí, když komentujete z velkého stadionu, jste třeba 100 metrů od plochy. Neustále musíte těkat mezi reálem, monitorem a přípravou. Stane se, že vás v tom koloběhu něco překvapí, něco přehlédnete a už jste pozadu. Fanoušek na gauči si pak řekne, že jste vůl, vždyť fauloval ten a ne ten. Stejně jako si každý fotbalový fanda myslí, že je nejlepší trenér a hráč, má i za to, že by byl i super komentátor a moderátor, jen kdyby ho k tomu pustili (úsměv). Ale i to je součást naší práce a беру to! Každopádně, obojí je velmi zajímavé. Obecně bych řekl, že jsem svoji roli akceptoval. Jinak komentuji rád, hlavně tenis a ragby.

V případě moderování studia máte po boku experta, zpravidla i dva nebo tři – probíhá před přenosem nějaká společná příprava? Domlouváte se, kdo se na co zaměří, kdo co zmíní, na co se koho budete ptát? Jaký počet lidí ve studiu vy osobně preferujete?

Preferuji dva experty. U velkých zápasů MS a ME je možné i víc. Záleží na prostoru, který je k dispozici. Ano, funguje to tak, že jim řeknu dopředu témata. Jeden z nich ví, že bude dělat rozbor, druhý glosuje, případně přidává vlastní zkušenosti.

Jak vypadá vaše osobní příprava na zápas? Z jakých zdrojů čerpáte, kolik hodin práce vám příprava zabere, jaká je podoba finálních poznámek, které u sebe ve studiu máte?

Liší se příprava na dlouhodobé soutěže a jednorázové zápasy. Pokud moderuji, nejvíce práce zabere sestavení scénáře a dramaturgie celého přenosu. Přípravu čerpám z internetu, ale schovávám si i různé ročenky (nejde jen o fotbal). Doba se změnila v tom, že dnes si může každý fanoušek obstarat plno informací sám a je poměrně složité ho něčím překvapit. Proto jsou daleko více důležití experti a hosté. Otevřeně přiznávám, že když se prolínají různé soutěže, nemůžu nasát všechno, co je k dispozici. Uvědomuji si, že toho nemůžu vědět tolik, jako třeba fanoušek Liverpoolu, který hltá každý den veškeré informace, a že jich je. V tom je pro nás doba složitější. Do studia si nesu vytištěný scénář s okruhy témat, o kterých chci v danou chvíli mluvit. Někdy tam mám i základní statistiky a také komentáře ke grafickým sdělením (různé tabulky), které používáme.

Máte jasně stanovené body, které během studia musíte stihnout probrat? A má každé téma jasně daný časový limit, nebo se řídíte instinktivně podle toho, jak probíhá diskuze?

Při tvorbě scénáře беру v úvahu, kolik čemu chci věnovat času, ale stane se, že se někde zasekneme a pak je složité to ukočírovat. Zvlášť u dlouhých vysílání, když máme třeba 40 minut předjezd. Nejde probrat všechno. Snažím se vybírat to, o čem může host zajímavě mluvit. A pozor, zpravidla se vysílá živě, to znamená, že v jeden moment vedu diskusi, posouvám vysílání dál a ještě i komunikuji s režisérem. Musím live sledovat, kdy už je třeba kolega reportér připravený s rozhovorem. Když něco vážne, musím improvizovat a třeba držet diskusi o pár minut déle. Proto padne kolikrát banálnější otázka. Bývá to ve chvíli, kdy něco hapruje. Třeba když mi do „ucha“ dává pokyny režie ve stejnou chvíli, kdy mluví host anebo někdy i já

sám. Člověk musí počítat i s technickými problémy. Nerozjede se třeba příspěvek, nebo nefunguje dorozumívání, na stadionu je hluk...nesmí být nic poznat.

Sledujete zápas stejným způsobem, jako všichni lidé doma u televizi? Nebo máte ve studiu více obrazovek, více různých dostupných záběrů kamer?

Máme více monitorů, vidíme ale to stejné, co divák. Složitější je to na stadionu, kde mám k dispozici malý monitor a komunikuji na dálku do přenosového vozu, co bychom do rozboru chtěli. Bonusem je elektronická tužka, která se dá v interním studiu lépe připravit a rozebrat.

Podle čeho volíte témata pro poločasovou přestávku či závěr přenosu po utkání?

Záleží na času. Prioritou jsou gólové situace, anebo šance. Dále třeba analýza hráče. Když se hraje i na jiných stadionech souběžně, snažíme se ukázat góly, nebo alespoň výsledky v tabulce. Po zápase do děje vstupují rozhovory. Ne vždy to jde, ale snažím se témata volit tak, aby danému rozhovoru předcházela nebo naopak navazovala (hráč mluví o svém gólu – když domluví, daný gól rozebereme).

A co děláte po skončení přenosu? Končí závěrem živého vysílání vaše práce? Pokud ne, co všechno ještě děláte?

Komentátor končí se závěrečným hvizdem, nebo po přečtení statistik. Moderátor ve studiu vysílá třeba ještě hodinu (analýzy, rozhovory, záznamy ostatních zápasů – LM nebo EL). Reportér pořizuje rozhovory v mix zóně živě nebo na záznam. Pak jdeme domu.

Pamatujete si na přenos z finále MS ve fotbalu v roce 2018, v němž Francie porazila Chorvatsko? Máte na toto utkání nějaké speciální vzpomínky, něco, co vám utkvělo v paměti?

Mým úkolem bylo zmapovat už předzápasové tréninky a tiskovky. Natáčíme vstupy. To je zajímavé, vidíte hráče i trenéry z blízka, atmosféra narvaného tiskového střediska je úžasná. V den zápasu jsem natáčel fanoušky před i po. V průběhu jsem byl v hledišti, vedle komentátorů. Vidíte kolem sebe mnoho velkých hvězd, které spolupracují s cizími

televizemi. Najednou jsou s vámi na jedné lodi, jíte ve stejném bufetu, jdete na stejnou toaletu (úsměv). Viděl jsem z blízka Desaillyho, Ferdinanda, Ronalda, Mondragona a už nevím koho dalšího. Všichni jsme zároveň i fanoušci daného sportu a pamatujeme si, jak jsme za mlada sportovce obdivovali. Uvědomuji si, jaké mám štěstí, že teď k nim mohu být tak blízko. A to samozřejmě platí i o sportovcích českých.

Během finále MS jste se v přenosu objevil v předtočených záběrech. Jak probíhá jejich natáčení? Kolikátý pokus byl ten, který se objevil v přenosu (úsměv)?

Je to s námi jako se sportovci. Máte den, kdy jde vše na jeden pokus a pak jsou chvíle, kdy jednu větu říkáte 10x. To tak je. Pokud tedy nejste ve vysílání živě. To má dvě mince, jste nuceni neudělat chybu, což může pomoci, ale i uškodit. Když řeknete blbost, nejde ji vzít zpět a pak jste za blbce.

Co jste dělal během zápasu? Byl jste na stadionu? Odkud jste zápas sledoval? A měl jste nějaké pracovní povinnosti i při či po utkání?

Už jsem odpověděl výše. Obecně je práce daleko více, když hraje český tým.

Reportér na místě není během přenosu tolik „vidět“, o to více pak ale může být viditelné nějaké vaše zaváhání. Jak probíhá vaše příprava na tuto roli?

V průměru se po zápasech dělá tak pět šest rozhovorů. Důležitá je první otázka, ta by se měla povést. Času není dost, je třeba stručnost a dodržování témat. Během dvou minut to není vždy snadné. S tiskovým mluvčím a zástupcem FIFA nebo UEFA hráče vytipuji a oni by mi je měli přivést do tzv. flash zóny. Místa před reklamními bannery. Proudí obrazová a zvuková stopa, přes telefon mi z Prahy řeknou, že mám začít, protože vysílání ze studia neslyším. Na každého mám připraveny tak 2 otázky, k tomu se snažím reagovat na to, co řeknou.

Jak přistupujete k přenosům sportu jako fotbal, který patří mezi nejpoblárnější a každý se rád staví do pozice experta, který všemu rozumí? Vnímáte větší tlak než u menších sportů, kde třeba divák nějakou nepřesnost může snáze přehlédnout?

Už jsem naznačil. Je to tak. A mám pocit, že ve fotbale je to extrém. V hokeji tak agresivní diváci nejsou. Asi je to tím, že fotbal si může zahrát každý, běhat všichni umí a nějak do toho míče se vždycky taky kopne. To bruslit každý neumí. Po vzniku sociálních sítí je ten tlak ještě větší. Pomalu každá věta nebo přechod se rozebírá, stahují se videa...ale jak už jsem napsal, беру to, k naší práci to patří. Sami sportovci na tom jsou ještě hůř, jsou pod neustálým dohledem i mimo stadiony. U malých sportů je to jiné. Navíc jsou daleko vstřícnější, jsou rádi, že jsou v televizi a více spolupracují. Nálada tam bývá jiná, než na fotbale a hokeji. Je dobré si občas odskočit (úsměv).

Sledujete své kolegy? Od koho čerpáte inspiraci? Nebo se spoléháte jen sám na sebe?

Kolegy sleduji. Když se mi něco líbí, zajdu a pokecáme o tom. Nemám se za neomylného. Ale i když jsme docela dobrá parta, zároveň jsme vlastně konkurenty, to k tomu patří.

Vnímáte mezi komentováním (případně moderováním studia či reportéry) v ČR a v USA nějaké zásadní rozdíly? Jaké?

Americký „soccer“ tolik nesleduji. Ale to, jak dělají NBA nebo NHL mě baví. Na druhou stranu si myslím, že jejich pojetí je do našeho prostředí nepřenositelné. Jazyk má jinou melodii, i náuru máme jinou. Naš divák není zvyklý na neustálou vysokou kadenci a popis. A ani by to asi nechtěl. K USA se nejvíce blíží Robert Záruba, netají se obdivem k tamní žurnalistice, tak můžete sám posoudit (úsměv). Navíc fotbal je ještě trochu jiná disciplína.

Čeští komentátoři jsou veřejností poměrně často kritizováni za to, že jsou během přenosů příliš „chladní“, odměření. Vnímáte tyto názory? Jaký k tomu máte postoj? Dokázal byste ve zkratce popsat svůj styl?

Jestli myslíte fotbalové, tak mám za to, že i sami diváci jsou jaksi nevyhranění. Emoce by měly korespondovat s významností zápasu a jeho průběhem. Když řvete u každé střely ze 30 metrů, je to spíš k smíchu a otravuje to. Zatímco jižní národy anebo třeba Američané v tom mají jasno, u nás to myslím tak není. Dokážete si představit křičet a opakovat v češtině půl minuty gól? Blížíme se k německému komentáři, spíš méně popisu, více fakta...mou ambicí je příliš

nestrhávat pozornost, to hlavní je přece sport. Snažím se dávkovat informace a nezahlcovat a nemluvit za každou cenu.

Máte ještě vůbec čas na to sledovat sporty v roli fanouška? Které vás baví sledovat?

Mám, ale vzhledem k tomu, že mám malé děti, tak je to složité. Syn dorůstá a už vydrží u celého fotbalu. U hokeje méně, u tenisu taky. Ale jo, doma říkám, že se dívat musím, že je to můj job!
(úsmev)

Příloha č. 4: Rozhovor s Jiřím Kalembo (7.4.2020)

Dobrý den, děkuji za ochotu se sejít takhle na dálku a pomoci mi s mojí prací. Jak jsem Vám psal v mailu, zpracovávám bakalářskou práci na téma Rozbor práce moderátorů, komentátorů, reportérů a expertů při sportovních přenosech v ČR a USA. Konkrétně práci postavím na příkladech čtyř přenosů – finále MS ve fotbale 2018 na ČT a FOX, Super Bowl na FOX a finále české ligy amerického fotbalu na ČT.

Nejprve bych rád trochu vnikl do chodu celé sportovní sekce ČT, abych měl lepší představu o tom, co všechno vlastně stojí u zrodu toho finálního produktu, který pak vidíme v TV. Takže by mě v krátkosti zajímalo, kdo a jakým způsobem rozhoduje o složení vysílacího plánu nebo o rozložení, kolik prostoru dostane jednotlivý sport?

Je tam několik faktorů, které se v tom skládají. První věc je ta, že ČT Sport, jakožto veřejnoprávní kanál, musí nějakým způsobem reflektovat veškeré sportovní dění. To znamená, že se snaží pokrývat všechny možné dostupné soutěže, které se u nás hrají v hlavních týmových i individuálních sportech. Zároveň musí reflektovat rozložení popularity sportů, takže se samozřejmě více věnuje sportům, které mají větší diváckou sledovanost, jako je fotbal, hokej, atletika, tenis atd. Zároveň ale i ukazovat sporty, které by se nikde jinde na komerčních televizích neprosadily a které zajímají minoritního diváka.

Pak existuje něco jako vysílací plán nebo výrobní úkol. To znamená, že vy víte, jaké soutěže se hrají, jaká máte zakoupená vysílací práva a podle toho jednotlivé sporty plánujete. Musíte zohledňovat i svůj vlastní rozpočet a to, co se zrovna v jakém sportu hraje. Když přejdu k americkému fotbalu, tam vše probíhá ve spolupráci s Českou asociací amerického fotbalu, která na přenosech finančně participuje. V praxi to znamená, že dříve, než tato spolupráce začala, vysílali jsme jen finále české ligy. S jejich finanční pomocí jsme schopni vysílat třeba čtyři přenosy z domácí scény. Takže pak vše záleží i na dalších věcech, protože my s naším omezeným rozpočtem nemůžeme vysílat všechny zápasy všech sportů.

Když jsme u toho plánování, tak to celé podléhá i výrobě. To je proces, který je administrativně vymezený, na každý pořad se musí otevřít tzv. výrobní číslo, každý pořad má svůj rozpočet, který se samozřejmě liší na základě toho, o jak velký a významný přenos jde, kolik na něj bude použito kameramanů, jestli se k němu budou vyrábět nějaké medailonky, jestli bude mít studio. Každý pořad tak má nějakou produkci, která objednává lidi – režiséra, přenosový vůz,

kameramany, střihače, zvukaře. Samotný obsah vysílání je pak na kooperaci garanta sportu nebo komentátora a režiséra.

Jestli to tedy chápu správně, tak vše začíná tím, že třeba Vy jste určen jako vedoucí celého projektu, celého přenosu. A je pak na Vás, koho si chcete vzít k sobě do týmu, ať už jde o spolukomentátory či jiné pozice. Je to tak?

Je to tak, oslovuji spolukomentátora i reportéry, to je z personálního hlediska vše. Maximálně ještě, třeba u házené se stane, že potřebuji něco jako náplň do přestávky, tak se domluví s těmi, kdo třeba zrovna natáčí, aby mi něco natočili. Ale většinou tím pověřím reportéra sportu, který má na starosti reportážní část, a já pak řeším ten celkový balíček, co se týče obsahu.

ČT vysílá nespočet sportů z nejrůznějších odvětví. Dokážete říci, kolik jednotlivých disciplín jste Vy sám za svou kariéru pokrýval, případně kolik jich pokrýváte nyní?

Dokážu, a ještě kdyby vás pak zajímal i klíč toho, jak k tomu člověk dospěje...

Určitě zajímal, měla to být moje další otázka.

Někdy to jsou faktory náhody, že se zrovna k něčemu nachomýtnete. Někdy vás určí, aniž byste k tomu sportu měl vztah. A někdy se tomu sportu třeba věnujete i sám a vyjádříte nějaký zájem o to se k tomu sportu dostat.

Jak se to tedy vše seběhlo konkrétně u Vás?

Když to vezmu za sebe, já jsem od začátku, co v ČT jsem, tedy od roku 2006, reportážně pokrýval fotbal a hokej ještě do pořadu Dohráno. To byl takový začátek. Kromě toho od počátku dělám basketbal a házenou. Basketbal proto, že jsem ho hrál, a k házené mám také vztah. Měl jsem k ní i poměrně blízko, jelikož byla spojená s basketbalem v pořadu Timeout, který jsem kdysi moderoval.

Pak jsem dělal a částečně stále dělám i cyklistiku, horská kola, dlouho jsem točil cyklokros. Pak jsou tu olympijské lahůdky, které přijdou jednou za čas. To je třeba šerm, taekwondo,

americký fotbal, který jsem nějakým způsobem si vzal za vlastní, curling, což je pro změnu taková moje zimní záležitost.

Jednorázově jsem se dostal i k dalším sportům, komentoval jsem například jeden zápas pozemního hokeje. Ale neřekl bych, že jsem se tomu sportu věnoval. Nebo třeba boxlakros, to je také vždy jen nárazová záležitost zhruba jednou za rok.

Můžete přiblížit, jak jste se tedy dostal k americkému fotbalu? A jaký k němu vlastně máte vztah?

Již devatenáct let mám v USA kamaráda z jedné konverzační soutěže, kterou jsem vyhrál. Byl jsem u jeho rodiny, on pak byl i tady u nás a od té doby se navštěvujeme. Já jsem tam jednou byl v době, kdy zrovna začínala sezona amerického fotbalu. On mi během přenosů vysvětlil pravidla a mě ten sport začal strašně bavit. To bylo někdy v roce 2008. Od té doby mě ten sport začal zajímat, začal jsem do něj nějakým způsobem pronikat a zjistil jsem, že u nás se mu nikdo nevěnuje.

Zjistil jsem, že tady existuje nějaká liga, a ve spolupráci s ČAAF jsem vymyslel koncept pořadu Touchdown, který děláme od roku 2010 či 2011. Na základě jejich bližšího vztahu se mnou se v té televizi ten sport uchytil a věnujeme se mu už kontinuálně. Máme nějaké zpravodajství, máme materiály ze zápasů a od roku 2014 vysíláme živě finále. Americký fotbal se tak televizně velmi dobře uchytil.

Prvotní iniciativa tedy přišla od Vás ve směru k ČT, že se chcete tomuto sportu věnovat i v rámci vysílání...

Přesně tak. Já jsem byl takový pionýr (úsměv). Není to sport, stejně jako třeba curling, o který by se lidé prali. Člověk ho musí pochopit, nejde o masovou záležitost. Vnímám to jako dobrou službu to lidem přiblížit.

Berete jako výhodu, že jste takto všestranný, nebo byste se raději věnoval naplno jednomu sportu? Dokáží si představit, že musí být náročné upínat svou pozornost na tolik odvětví, žádnému z nich se pak nemůžete oddat tak do hloubky, věnovat mu tolik času...

To záleží na spoustě okolností. Věnuji se například basketu, ale v praxi jsem na základě různých rozhodnutí v televizi nekomentoval zhruba rok a půl, takže mi to tolik času nebere. Navíc i tím, že teď vedu webovou redakci a sociální síť ČT Sport, tak těch konkrétních věcí ve sportech nemám tolik. Když vezmu třeba házenou, tak v české lize si člověk tak nějak udržuje přehled i po letech. Kdybychom se věnovali německé lize, tam by mi příprava na přenos mohla zabrat 6 až 8 hodin, ale tu nevysíláme. Není to tedy tak, že by člověk v tom byl ponořený pořád. Naopak si myslím, že za ty roky už v tom sportu mám takový přehled a kontext, že už v tom nemusím celý den ležet.

Navíc musíte brát v potaz, že každý sport má nějakou sezonu. Biatlon, na který jsem předtím zapomněl a u kterého vlastně již třetím rokem dělám studia, běží od prosince do března. Od dubna do července je americký fotbal, pak zase začíná americký fotbal v zámoří, který sleduji řekněme fanouškovsky, i když k němu děláme i podcasty. Halové soutěže probíhají od září do května. Je to tedy tak rozvrstvené, že to není potřeba nějakým způsobem regulovat. Takže když neberu fotbal a hokej, které běží prakticky celý rok, není problém mít těch sportů na starosti více, aniž by mu něco zásadního unikalo.

Přesuňme se konkrétně k přenosu finále české ligy amerického fotbalu 2019. Jak dlouho před utkáním se dozvíte, že se bude vysílat a že máte přenos na starosti?

Rozhodnutí o vysílání má na starosti výkonný ředitel, vedoucí domácích operací, ekonomka. Zpravidla musí dojít ke shodě s místem a časem vysílání. V létě to většinou nebývá problém, vysíláme tam v červenci Tour de France a večerní zápasy bývají bez problému. I když už se občas hrají i některá střetnutí předkol evropských pohárů fotbalu, takže už se v minulosti stalo, že jsme měli domluvenou neděli a museli jsme ji přesunout na pondělí tři týdny dopředu. To jsou věci, které já neovlivňuji. Ke mně se pak jen dostane zpráva, že se to bude vysílat tehdy a tehdy. Já předpokládám, že to bude, ale nezasahuji do toho, jestli se všechny strany domluví.

Jde i o to, že zrovna americký fotbal ještě na začátku sezony neví, kde se finále bude hrát. Se stadiony je to složitější, takže existují dvě tři varianty a během jara se zjišťuje, kde se bude hrát. Takže i to do toho vstupuje. Když se zjistilo, že se v roce 2019 bude podruhé za sebou hrát v Ostravě, vstupuje do toho ostravská televize, takže jednám s jinými lidmi. Část výroby musí probíhat v Praze, pak se vše musí dopravit do Ostravy, kde se to odbaví. Je to tedy komplikovanější na domluvu, než když se hraje na Žižkově. Další věci, jako např. rozestavení a počet kamer, pak řeší kameraman a režisér.

S jakým předstihem tedy zjistíte, že je vše domluveno, zápas se bude vysílat a vy ho budete komentovat?

Většinou to bývá minimálně šest, někdy i osm týdnů dopředu. To ale ještě samozřejmě neznáme obsazení týmů, to se dozvíme dva týdny předem. Až po semifinále tak můžeme začít vyrábět nějaké konkrétní věci. Takže to, že víme, že se přenos bude vyrábět, ještě neznamená, že se na něj můžeme připravit.

Říkal jste, že nemáte na starosti kameramany a podobné části přenosu. Dokážete ale přiblížit, kolik lidí celkem za přenosem stojí?

Počítejte se mnou. My jsme dva komentátoři, máme jednoho reportéra. To jsou lidé, kteří jsou vidět a slyšet. U těchto přenosů bývá většinou kolem deseti kamer, takže deset kameramanů. Na ploše je pak ještě produkce a asistent produkce, asistent zvuku. A pak jsou lidé, kteří jsou v přenosovém voze. Tam je střihač a režisér, zvukař a technici, kteří obsluhují přenosový vůz a starají se o kabely do kamer. Ti tam jsou také třeba čtyři, pět. Takže ve výsledku je to minimálně dvacet lidí na takovýto přenos. Je to vždy výrazná týmová práce.

Při finále 2019 jste měl po svém boku v pozici spolukomentátora trenéra Pardubic Petra Košťála, tedy externistu. Proč padla volba právě na něj?

I toto vzniklo spoluprací s ČAAF. Termín zápasu byl tak nešikovný, že jsem nemohl využít nikoho z lidí, s nimiž jsem spolupracoval během sezony či v předchozích letech. Jde třeba o kluky z Prague Black Panthers, kteří komentují na Sport 1, ale nám dělají experty, jako Jan Dundáček, Jan Štiegler, Martin Hamza nebo Radim Krouhlík. Petr Košťál mi tak byl doporučen, že na místě má být a že má komunikační schopnosti na to, aby to zvládl, takže jsme se domluvili. Navíc tím, že se v prostředí amerického fotbalu už dlouho pohybuji, tak ho znám, dělal jsem s ním několik rozhovorů. Věděl jsem, že pokud by nepřišla nějaká velká nervozita, ničeho jsem se nebál.

Probíhá mezi Vámi nějaká příprava před přenosem ohledně toho, jak vše bude probíhat? Abyste věděli, co kdo bude říkat, na co se zaměří, co bude více sledovat, co tolik sledovat nemusí...

Takhle to úplně nemáme. Většinou jsme domluveni tak, že já vedu linii toho play-by-play komentáře, tzn. identifikuji dění na hřišti, hráče a situace. On by pak většinou z opakovaných záběrů měl dodat, co se na hřišti stalo z taktické stránky, aby lidem dokázal přiblížit a rozklíčovat, co se v dané situaci stalo. To někdy já nemusím poznat, nebo to nemusí poznat diváci.

Berete to tedy tak, že máte role jasně rozdělené, že vy jste ten hlavní komentátor, zatímco ten druhý člověk je spíše v roli experta?

Taková je filosofie našeho komentování v ČT. Dříve byl dělený komentář dvou komentátorů, kteří popisovali hru. Záleží ale samozřejmě i na míře, do jaké se daný komentátor ve sportu vyzná. Třeba v basketbalu si občas dovolím pustit se do nějakých větších detailů, protože se cítím, že tomu rozumím. V americkém fotbalu už po těch letech už rovněž nějaké věci víte, ale nikdy to není tak, jako když byste ten sport hrál. Od toho tam tedy jsou ti experti, aby lidem i ověřovali, že to, co říkáme, nejsou nesmysly. Ale není to zase tak, že mluvíme jako dva roboti, kteří mají jasně určené, co mají říkat. Reagujeme na sebe, někdy je to dialog, někdy si člověk může dovolit dát i nějaký vtípek, protože pořád je to jen sport. Vždy ale záleží na dané dvojici. Jsou páry, které si vzájemně tolik nesusí. Ale jsou i sporty, kde člověk vytvoří spíše takový kamarádský pár, což je pak znát.

Máte v rámci ČT nějak nastaveno, jak vzájemně fungujete z hlediska opravování chyb druhého? Některé komentátorské dvojice si často skáčou do řeči a napravují každé zaváhání, jiné zase podobné věci vůbec neřeší...

To je právě otázka těch nastavených vztahů. Myslím si, že jsou dvojice, které spolu úplně neladí a mají potřebu se proti sobě nějakým způsobem vymezit. Většinou to dělají experti, ale neříkám, že to nemůže být i naopak. Vždy ale záleží na lidech. Když jsem třeba komentoval biatlon, ze kterého jsem měl velký respekt, řekl jsem Ivanu Masaříkovi: „Hele, kdybych plácl nějaký nesmysl, tak mě jenom lehce pouprav, jakože to dovysvětlíš, taktně. Ale neudělej ze mě blbce...“ To je podle mě pro diváka nejhorší, když si uvědomí, že je tam nějaká disharmonie.

Máte vlastně prostor říct, že chcete komentovat sám, takže budete komentovat sám? Nebo je dána povinnost mít tam k sobě druhého člověka?

Už se nám stalo, že se třeba některé zápasy Euroligy v basketbalu, které se většinou vysílaly nejdříve na web a až pak večer ze záznamu, komentovaly v jednom. Stalo se mi i to, že jsem nesehnal spolukomentátora, takže jsem to dělal také sám. Ale jsou to výjimečné případy.

Jak probíhá konkrétně Vaše příprava na takový přenos?

Americký fotbal je na přípravu specifický tím, že je na hřišti strašně moc lidí. V basketu máte 12 proti 12, v házené 15 na 15, tedy 50 na 50. Nedá se to tedy dělat tak, že byste na každého jednotlivého hráče měl hromadu informací. Jednak ty informace u nás nejsou tak statisticky dostupné jako třeba v NFL, a pak také je jen několik málo pozic, které jsou opravdu vidět – quarterbackové, running backové, receiveři, občas nějakí linebackeři.

Takže já si většinou píši informace, a to mám také ve spolupráci s kluby, mám takové dotazníky. V nich jsou údaje o tom, od kdy americký fotbal hraje, jaký hrál sport předtím, co dělá v civilním životě, protože jde o amatérský sport. Takže u starterů mám tyto informace napsané, a pak když se v zápase něco děje, tak se to snažím s tím spojit.

Odkud zápas komentujete?

To také souvisí s výběrem místa konání zápasu. Před přenosem se dělá tzv. technická obhlídka, kde se režisér rozhoduje. Já musím mít komentátorské stanoviště na straně kamer, abych vše viděl ve stejné ose, jako vidí kamery. Ne vždy to je samozřejmě ideální. Třeba na Žižkově jsme byli naproti hlavní tribuně na takové vyvýšené platformě. Hodně přšelo a hrozilo, že se prolomí plachta a celé nás zaplaví. Takže někdy to místo má své chyby, ale vzhledem k tomu, jak zápas snímáme, to jinak nejde. V Ostravě jste zase strašně daleko pod střechou, kde je udělané komentátorské místo na novinářské tribuně. Ideální je to někde u středu hřiště a s nadhledem.

Stává se Vám tedy někdy i to, že nemáte o dění na hřišti dostatečný přehled?

To si nemyslím. Já se považuji za vnímavého člověka a snažím se veškeré dění na střídačkách i na hřišti pojmout. Jasně, nejde to stoprocentně, někdy se věnujete do přípravy, řešíte komplikaci s přenosovým vozem, díváte se na opakované záběry na monitoru.

Zmínil jste vlastní přípravu. Jak dlouho vám běžně zabere? A jak vypadají Vaše finální poznámky, která pak máte během přenosu u sebe?

Je to většinou čtyři až pět A4. Protože zároveň musíte řešit i místo, které máte před sebou, kde máte většinou stůl s monitorem, počítač. Já mám radši poznámky na papíře než v počítači. Mám už po letech udělaný takový systém, že mám proti sobě útoky a obrany, jak proti sobě nastupují na hřišti, a podle toho vybírám papír, který mám nahoře. Pak mám ještě vytištěné aktuální soupisky obou týmů, abych mohl identifikovat i hráče z lavičky. Vzhledem k tomu, kolik let už to dělám, tak si údaje i ukládám. Díky tomu pak mohu porovnat čísla i třeba s minulými sezonami, z čehož můžu získat zajímavou informaci. Je však potřeba říci, že člověk využije třeba 30-40 % těchto poznámek. Nesmíte rušit lidi, musíte být v souladu se hrou, která je hlavní. Až když je prostor, můžete ho vyplnit něčím takovým.

Nad přípravou strávím většinou večer před zápasem, pár hodin. Někdy to dělám už během týdne, když na to nemám souvislý čas, ať už kvůli rodině či práci. Dohromady bych řekl, že to zabere tak 2-3 hodiny. Další čas je pak tvoření bodového scénáře přenosu, příprava věcí, obvolávání reportéra, hledání starých záběrů do přestávky... Řekněme, že souhrnná práce dá tak kolem 5-6 hodin, pracovní půlden.

Máte nějakou práci během poločasové přestávky?

Už jsem měl i přenos, kde jsem dělal i reportéra. To znamenalo, že jsem dokumentoval, šel jsem dolů do studiu udělat poločasovou přestávku a ještě jsem si udělal rozhovory s hráči. To byla zajímavá trojšichta (úsměv). Ale když to mám tak, že mi ten poločas někdo obslouží, já řeším jen to, že si proškrtám nějaká čísla, dopíšu si něco zajímavého, nahledám si nějaké informace o někom, o kom budeme ještě moci mluvit. Domluví se s režisérem, že pokud se bude dělat rekapitulace touchdownů, napíšu si touchdowny, jak šly za sebou. A pak čekám, než se znovu půjde do živého vysílání.

Po zápase pak ještě něco děláte, nebo Vaše práce končí se závěrem živého vysílání?

Většinou nekončí. Posílám tzv. verzi do zpravodajství, která se vysílá v nočních nebo ranních zprávách. Z komentátorského stanoviště tak do Prahy pošlu namluvený text, který kolegové pak pokryjí. V drtivé většině případů pak ještě dotáčím rozhovory a standupy do magazínu

Touchdown, kde máme speciální finálové vydání. Vlastně se mi ještě nikdy nestalo, že bych po finále mohl rovnou odejít.

Díváte se sám zpětně na přenos, abyste sám sebe ohodnotil?

Úplně už to nedělám. Zprvė ten přenos je docela dlouhý, takže na to už ani nemám tolik času. Projedu si ho. Přenos jsem viděl, takže vím, jak vizuálně vypadal. Někdy je dobré s odstupem času na to narazit a říci si, co bylo dobré a co ne. Pokud byla při přenosu ode mě chyba v identifikaci, tak to vím. Pokud byla chyba třeba stříhová, to jsme řešili třeba natáčení field goalů. V NFL to funguje tak, že je kamera přímo proti „účku“, aby bylo vidět, jestli ním míč prolétl. To u nás kluci na začátku nevěděli. On ten sport je těžký i na natáčení. S tím měli kameramani občas problém, čeho se vlastně držet. Neví, jestli bude hráč míč házet, nebo předávat. Je vidět, že až po několika letech, kdy to děláme s identickou partou kameramanů, to má rozměry jako v USA, že se drží toho zásadního, nic jim neuniká, sledují rozhodčí, když budou něco hlásit, sledují důležitého hráče. To na začátku nebylo, proto jsme se na ty přenosy zpětně dívali a vraceli se k nim, abychom tyto nedostatky odstranili. Teď už mají docela dobrou kvalitu, nějaký standard. Je potřeba si uvědomit, že člověk se vždy může zlepšit, ale zároveň by si měl být jistý tím, že to dělá po nějaké správné cestě. Takže co se týká emočního prožití a podobných věcí, které nelze úplně naučit, s tím se snažím pracovat. Ale zpětně se k tomu už moc nevracím.

Je jasné, že rozpočet na přenos amerického fotbalu je výrazně nižší než na přenos třeba z fotbalu nebo hokeje, dokážete to blíže porovnat? Chápu, že asi nemůžete mluvit o konkrétních číslech (pokud ano, budu samozřejmě rád), ale šlo by to vyjádřit alespoň třeba procentuálně?

Je samozřejmě pravda, že na přenos amerického fotbalu je vyčleněno méně peněz než u přenosů z hlavních sportů. Nemám bohužel přehled o přesných číslech, co se týká ostatních sportů. Pokud ale budu mluvit čistě o americkém fotbalu, myslím, že rozpočet na finále české ligy se pohybuje někde mezi 100 a 200 tis. Kč. Je potřeba si uvědomit, že různé složky jsou pohyblivé, takže nejde říci nějaké konstantní číslo. Mělo by se to ale vždy pohybovat někde v tomto rozmezí.

Pamatujete si na přenos z finále české ligy amerického fotbalu v roce 2019, kdy Prague Lions porazili Ostravu Steelers 29:23? Máte na toto utkání nějaké speciální vzpomínky, něco, co vám utkvělo v paměti?

Z mého pohledu šlo vlastně o první finále za dobu, co se ve sportu pohybuji, které mělo vše, co by mělo mít. Často to bývaly poměrně jednoznačné zápasy. Tentokrát se ale hrálo opravdu nahoru-dolů, oba celky podaly velmi dobrý výkon a hezky se na to celé dívalo. Navíc to bylo i pořádné drama až do konce, kdy Lions rozhodli v závěru o své výhře. Steelers pak přesto ještě do poslední vteřiny nic nevzdali a bojovali o zázrak. Prostě finále, jak se patří.

Máte mezi hráči nebo trenéry nějaké kamarády nebo známé? Ovlivnilo by to vaše komentování? Někdy se stane, že člověk podvědomě tak trochu nadržuje někomu blízkému, anebo naopak se snaží nenadržovat a tím pádem je na něj přísnější než na ostatní?

Tím, že se v různých sportech pohybuji už pěknou řádku let, v každém z nich mám samozřejmě nějaké známé. Při komentování se to ale projevit nesmí a myslím, že by to nikoho snad ani nenapadlo, někomu nadržovat. Takže tohle vůbec neřeším, při zápase popisuji to, co vidím. Nic okolo v tu chvíli nevnímám.

Jak přistupujete ke komentování sportu jako americký fotbal, který v ČR není tak populární? Většina lidí, když si zapne fotbal v TV, tak tak nějak ví, co se tam děje. Vnímáte, že u amerického fotbalu má komentátor trochu jinou roli, že musí i diváky trochu učit?

Je to samozřejmě trochu něco jiného. Jak říkáte, u fotbalu každý tak nějak ví, co se děje, co je cílem týmu, jak toho lze dosáhnout. U amerického fotbalu jsou ta pravidla přeci jen výrazně složitější, takže myslím, že je dobré občas při přenosu něco z pravidel zopakovat. Ale nesmí se to přehánět, nesmí to narušovat dění na hřišti, plynulost komentáře. Beru to tak, že když už si člověk zápas amerického fotbalu v televizi pustí, asi o to má nějaký zájem, nějaké povědomí. Proto by určitě nebylo dobré k němu přistupovat jako k úplnému laikovi, který neví, že míč je šišatý.

Sledujete přenosy amerického fotbalu na Sport TV, nebo si vyhledáváte zahraniční přenosy s originálním komentářem?

Poslední roky jsem měl koupený GamePass, takže jsem sledoval spíše v originálním znění. Jsem velký fanoušek Seattlu Seahawks, takže hlavně jejich zápasy jsem si vyhledával vždy, kdy to bylo možné. Občas si pustím i kanál RedZone, kde jsou živě důležité momenty ze všech souběžně hraných zápasů. A pak vždy po víkendu jedno dopoledne věnuji zhlédnutím sestřihů zápasů. Kolegové na Sport TV to ale dělají dobře, příjemně se poslouchají a mají i dobrý přehled.

Baví Vás více role komentátora, nebo reportéra? Máte mezi komentátory/reportéry, at' už v ČR nebo v USA, nějaké vzory?

Určitě mě více baví komentování. Byl to můj sen vlastně už od mých jedenácti let. Vždy se mi líbilo komentování Roberta Záruby, Jaromíra Bosáka nebo Petra Vichnara. Baví mě jejich zapálení pro hru, vášně i schopnost rychle reagovat. V USA zase musím vyzdvihnout Joea Bucka, to je fenomén. Ve dvojici s Troyem Aikmanem se skvěle doplňují. Obecně se mi líbí, že v USA mají tenhle systém konstantních dvojic nastolený. Divák je na ně zvyklý, nemusí se vždy během zápasu, kvůli kterému zápas sleduje, přeorientovávat na jinou chemii, jinou spolupráci.

Vnímáte mezi komentováním v ČR a v USA nějaké zásadní rozdíly?

Nijak zásadní ani ne. Řekl bych, že tak z 85 % je to stejné. V USA jsou možná přeci jen komentátoři o něco málo odbornější. Přijde mi, že během přenosu jdou více do hloubky, jako kdyby více počítali s tím, že u obrazovek sedí lidé, kteří tomu sportu rozumí. Jinak bych ale řekl, že většina věcí platí tam i tady stejně. Je ale potřeba si uvědomit, že celý produkt tam vlastně vypadá jinak. V ČR máme během utkání amerického fotbalu tři hlavní kamery, jednu u každé koncové zóny a jednu uprostřed. V USA bude těch kamer třeba 10. Celkově jsou tam na tom samozřejmě s rozpočtem úplně jinde. To, co si oni mohou dovolit tam, kdy cokoliv se během zápasu stane, hned na to najdou statistiku a v živém vysílání ji dokážou odprezentovat, na to my vybavení nejsme.

Čeští komentátoři jsou veřejností poměrně často kritizováni za to, že jsou během přenosů příliš „chladní“, odměření. Vnímáte tyto názory? Jaký na to máte pohled?

Občas se ke mně něco dostane, ale nevnímám to jako většinový názor. Je jasné, že sto lidí bude vždy mít sto chutí. Nelze se zavděčit každému. Co se týče emocí, samozřejmě záleží na daném komentátorovi, jsou kolegové, kteří jsou během přenosu emotivnější, jiní zase méně. Obojí může být problém. Z mého pohledu je důležité emoce ve správné míře přenést divákovi, to je práce komentátora. Aby poznal, že se děje něco zásadního, ale zároveň ho komentář nerušil od vlastního prožitku. Pokud budu mluvit za sebe, já se hlavně vždy snažím být sám sebou a komentovat tak, abych z toho já mohl mít dobrý pocit. S ohlasy někdy zkrátka nic neuděláte.

Příloha č. 5: Rozhovor s Joe Buckem (27.4.2020) – překlad autora

Dobrý den, pane Bucku. Moc Vám děkuji za ochotu mi pomoci s mou prací. Jak jsem Vám již psal na Twitteru, píšete bakalářskou práci na téma srovnání sportovních přenosů v České republice a v USA. Svůj text stavím na příkladech přenosů z finále MS ve fotbale a ze Super Bowlu, který jste komentoval. Můžete mi, prosím, říci, kolik lidí celkem stojí za přenosem tak významným, jako je Super Bowl?

Nedokážu vám říct přesné číslo, ale může to být až několik stovek pracovníků. Když vezmu Super Bowl jako celek, tedy i včetně všech příprav, které zápasu předchází, celé produkce během utkání i všechnu práci po samotném klání, musí to být opravdu stovky osob, které se na všem podílejí. Většina z nich působí za oponou, takže o nich diváci u televizorů neví, ale bez nich by přenos nemohl fungovat.

Jak se Vy osobně na přenos připravujete? A změnila se nějak Vaše příprava s přibývajícím časem a zkušenostmi?

Krásné na tom, co dělám, je to, že nejde o jednorázovou práci. Jasně, Super Bowl je jen jeden ročně, ale příprava na něj vlastně probíhá celou sezonu. Tvořím si vlastní databázi statistik, jmen, které hráči i týmy sbírají během celého roku. Další informace získávám od samotných hráčů či trenérů, s nimiž se snažím neustále budovat vztah.

Jak vnímáte komentování takto velkých přenosů, které sledují diváci po celém světě a které patří k nejočekávanějším akcím celého sportovního roku, a možná nejen sportovního?

Možná to bude znít zvláště, ale v současnosti bývám nervóznější, než když jsem v roce 2004 komentoval svůj první Super Bowl. Asi by to mělo být spíše naopak, ale cítím, že nyní mám z té práce větší respekt. Přeci jen jsem byl ještě mladý, tolik jsem si nepřipouštěl, o jak velkou událost jde. Nyní, se sociálními médii, fantasy ligami a vším, co se okolo rozvinulo, sportovní fanoušek je velice inteligentní. A každý čeká na vaši chybu, která pak je více vidět, než tomu bylo dříve.

Je ale důležité na to moc nemyslet. Když půjdete do zápasu vystrašený, že uděláte chybu, pravděpodobnost, že se tak stane, tím jen zvýšíte. Musíte se snažit všechny tyto okolní ruchy nevnímat a snažit se odvést co možná nejlepší práci.

Je mi jasné, že české komentátory asi neznáte. Dokázal byste ale říct, co odlišuje Vás, Američany, od ostatních lidí z branže, ideálně těch evropských?

To je pravda, neznám (smích). Myslím, že každý národ má určitou mentalitu, a tak je pro komentátora důležité se vždy přizpůsobit svému obecenstvu. Za sebe mohu říct, že hlavní je uvědomit si, že jste jen doprovod. Musíte nechat akci, aby zápas táhla. Ale nejdůležitější pro mě vždy bylo chovat se k lidem s respektem.

Jak to myslíte?

Komentuji sportovce, muže i ženy, kteří umí něco, o čem si sám mohu nechat jen zdát. Množství talentu i práce, které za výkony na hřišti stojí, opravdu nelze než obdivovat.

Jste známý tím, že při velkých momentech necháváte diváky u obrazovek nasávat atmosféru ze stadionu a do obrazu svým komentářem zasahujete jen střídmě. Jak těžké je poznat takový moment a zkrotit své emoce?

To o mně lidé říkají? No, asi to mohlo být horší (smích). Jak už jsem říkal, vše to plyne z uvědomění si, že ten sportovní příběh je to hlavní, co diváci chtějí vidět. Já se jim snažím vynahrazovat to, že nemohou být na místě. Myslím, že při rozhodujících akcích nikdo nechce slyšet zdlouhavý projev komentátora, ale získat ty bezprostřední emoce. Když fanoušci na tribuně šílí, všichni u obrazovek z toho musí mít husí kůži a musí se cítit, jako by byli mezi nimi. To je to, o čem to celé je.

Vy sám komentujete kromě amerického fotbalu také baseball. Jak těžké je skloubit dva takto významné sporty, které sledují miliony lidí?

Výhoda je, že se oba sporty překrývají jen krátkou dobu na podzim. Těch pár týdnů bývá náročnějších, ale jinak to pro mě není problém. Jen místo dovolené po Super Bowlu přepínám

více na baseball, a to samé naopak. Pořád se ale oběma sportům věnuji v podstatě celý rok, takže to není tak, že bych v únoru (po Super Bowlu – pozn. autora) prostě fotbal na půl roku vypnul.

V přenosech z amerického fotbalu míváte po boku stálého partnera, Troye Aikmana. Vnímáte to jako výhodu, že jste na sebe zvyklí a víte, co od sebe očekávat?

Určitě. Zápas trvá pár hodin. Kdybyste polovinu toho času strávil tím, že si zvykáte na nového kolegu, na vašem výkonu by se to podepsalo. Takže určitě je dobrá věc, že se s Troyem dobře známe, dobře se navzájem doplňujeme. Je skvělé mít vedle sebe člověka se třemi prsteny (pro vítěze Super Bowlu – pozn autora), dělá vaši práci jednodušší.